

**III МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНІ АСПЕКТИ»**

**м. Харків
2015 рік**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ СПІДЧИХ КАДРІВ ДЛЯ МВС УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ
(ГРОМАДСЬКА ЦИВІЛЬНА СЛУЖБА)

ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ГРОМАДСЬКЕ ФОРМУВАННЯ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

«Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти»

**Збірник наукових праць за матеріалами
III Міжнародної науково-практичної конференції
(16 квітня 2015 року)**

Харків
«Плеяда»
2015

УДК 351/354

ББК 67.408

С89

ISBN 978-966-8922-27-5

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. *Битяк Ю.П.* (голова), д-р юрид. наук, проф. *Алісов Є.О.*, д-р юрид. наук, проф. *Гаращук В.М.*, д-р юрид. наук, проф. *Матюхіна Н.П.*, д-р юрид. наук, проф. *Настюк В.Я.*, д-р юрид. наук, проф. *Фролова О.Г.*, д-р юрид. наук, проф. *Шило О.Г.*, д-р юрид. наук, доц. *Шаповал Р.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Александров В.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Володіна О.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Мартиновський В.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Мех Ю.В.* (відповідальний секретар), канд. юрид. наук, доц. *Соловійова О.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Ткаченко Є.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Червякова О.Б.*, канд. юрид. наук, доц. *Іванова А.Є.*, канд. юрид. наук, асист. *Солнцева Х.В.*, канд. юрид. наук, асист. *Шевчук О.М.*, ст. викл. *Статінов О.В.*, асист. *Гончаренко Г.М.*, студентка 4 курсу, 5 групи Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Бужор А.О.*

Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України:

С89 публічно-приватні аспекти (16 квітня 2015 року, м. Харків). Збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: видавництво «Плеяда», 2015. – 334 с.

У збірнику представлені наукові праці учасників учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти», що відбулася 16 квітня 2015 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Захід був проведений Інститутом підготовки слідчих кадрів для МВС України, кафедрами адміністративного права, адміністративного права та адміністративної діяльності, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету, Об'єднанням Громадських Формувань України з охорони громадського порядку і державного кордону, Харківським обласним громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону.

До збірника ввійшли тези доповідей українською, російською та англійською мовами.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, державних службовців, студентів, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

УДК 351/354

ББК 67.408

ISBN 978-966-8922-27-5

© Колектив авторів, 2015

© «Плеяда», 2015

У зв'язку з цим доцільно передбачити в законі випадки обов'язкової участі адвоката – представника потерпілого. Зокрема, до таких випадків можливо віднести справи, у яких прокурор відмовився від державного обвинувачення, а потерпілий бажає підтримувати це обвинувачення в суді. Також участь представника потерпілого може бути обов'язковою коли потерпілий є неповнолітній або в силу психічних чи фізичних вад потерпілий не здатний повною мірою користуватися своїми правами тощо.

На окрему увагу заслуговує питання забезпечення захисту інтересів потерпілого під час застосування до підозрюваного запобіжних заходів. Детально регламентувавши порядок вирішення слідчим суддею цього питання, КПК не передбачив участі в судовому засіданні потерпілого, не врахував його позиції при обранні запобіжного захисту. Відтак потерпілий практично позбавлений можливості захищати власні інтереси на цьому етапі кримінального провадження, що видається недоліком чинного законодавства.

Зазначені положення не вичерпують проблеми регулювання статусу потерпілого в кримінальному провадженні, яка потребує подальшої групової наукової розробки.

Науковий керівник: д.ю.н., професор, завідувач кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шило О.Г.

МАРОЧКІН ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ

кандидат юридичних наук, асистент

кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ПІДСТАВ ПРИЙНЯТТЯ СЛІДЧИМ РІШЕННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Системні перетворення українського суспільства, пов'язані із орієнтуванням на європейські цінності, обґрунтовано висувають на порядок денний потребу реального дотримання прав та законних інтересів учасників кримінального провадження. Особливо це стосується рішень слідчого про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

Забезпечення безпеки таких осіб полягає у здійсненні правоохоронними органами правових, організаційно-технічних та інших заходів, спрямованих на захист життя, житла, здоров'я та майна цих осіб від протиправних посягань, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя (ст. 1 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», - далі - Закон).

Право на забезпечення безпеки, зокрема, мають: а) особа, яка заявила до правоохоронного органу про кримінальне правопорушення або в іншій формі брала участь чи сприяла виявленню, попередженню, припиненню або розкриттю кримінальних правопорушень; б) потерпілий та його представник у кримінальному провадженні; в) підозрюваний, обвинувачений, захисники і законні представники; г) цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники у справі про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням; г-1) представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; д) свідок; е) експерт, спеціаліст, перекладач і понятий; є) члени сімей та близькі родичі підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого та представника юридичної особи щодо якої здійснюється провадження, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального провадження (ст. 2 Закону). Крім того, підозрюваний, обвинувачений, потерпілий та представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право на забезпечення безпеки свого майна, житла тощо.

Рішення про застосування заходів безпеки приймається слідчим у формі постанови. Важливою умовою передбачуваності та правомірності такого процесуального рішення слідчого є його вмотивованість, тобто наведення у ньому належних й достатніх фактичних, правових та

етичних мотивів і підстав прийняття. Звідси випливає, що системоутворюючими елементами мотивування процесуальних рішень слідчого, поряд із мотивами, є й фактичні, правові та етичні підстави прийняття рішення.

Підставою прийняття рішення є зовнішні причини, що спонукають слідчого діяти певним чином та визначають спрямованість такої дії. Це, власне, те головне, на чому ґрунтується процесуальне рішення слідчого, чим воно пояснюється та виправдовується. В якості підстав виступають явища та предмети об'єктивної дійсності, що існують поза свідомості слідчого та не залежать від його волі. В залежності від причин, що покладені в їх основу, підстави поділяються на фактичні, правові та етичні.

Так, фактичними підставами є дійсні, реальні події, явища та речі матеріального світу, існування та значення яких має бути відображено у матеріалах кримінального провадження шляхом належного процесуального оформлення (закріплення). Фактичними підставами прийняття рішення про забезпечення безпеки є дані, що свідчать про наявність реальної загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 20 Закону). Така загроза має бути пов'язана із участю цих осіб у певному кримінальному провадженні.

Правові підстави – це певні норми (приписи) закону (в першу чергу кримінального і кримінального процесуального), якими повинен керуватися слідчий при прийнятті конкретного рішення. Правовими підставами прийняття слідчим рішення про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні є міжнародно-правові акти, положення КПК (зокрема, п. 12 ч. 3 ст. 42, п. 5 ч. 1 ст. 56, п. 7 ч. 3 ст. 64-1, п. 8 ч. 1 ст. 66 тощо), Закону та інших нормативно-правових актів.

Однак, для належного мотивування рішення слідчому недостатньо спиратись лише на фактичні та правові підстави його прийняття. Так, у деяких випадках (насамперед, мова іде про рішення, які зачіпають конституційні права і свободи осіб) слідчий має справу із моральними, етичними категоріями. Тож, етичними підставами прийняття слідчим рішень слугує сукупність правил поведінки, норм моралі, які панують у суспільстві. У кримінальному процесуальному розумінні – це, перш за все, приписи та заборони, що містяться у законі та обмежують можливість свавілля слідчого. Стосовно рішення слідчого про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, йдеться, поряд з етичними засадами, сформульованими в КПК, також і про з'ясування слідчим думки таких осіб щодо можливості й необхідності застосування заходів захисту (у разі їх відмови – окремі заходи не застосовуються, - ч. 1 ст. 17 Закону).

Стаття 22 Закону встановлює порядок прийняття слідчим рішення про застосування заходів безпеки. Так, одержавши заяву або повідомлення про загрозу безпеці особи, яка бере участь у кримінальному провадженні, слідчий зобов'язаний перевірити цю заяву (повідомлення), і у строк не більше трьох діб (а у невідкладних випадках – негайно) прийняти рішення про застосування або про відмову у застосуванні заходів безпеки. Про прийняте рішення терміново в письмовій формі повідомляється заявник. Таке рішення передається для виконання органу, на який покладено здійснення заходів безпеки. На виконання рішення слідчого про застосування заходів безпеки уповноважений орган встановлює перелік необхідних заходів і способів їх реалізації, виходячи із конкретних обставин справи і необхідності усунення існуючої загрози. Про заходи безпеки та умови їх здійснення повідомляється особа, взята під захист.

Рішення слідчого про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, можуть бути оскаржені особами, до яких можуть бути застосовані такі заходи, до суду, та у разі безпідставності підлягають скасування.